

Нова Січ.

способи та засоби, до яких
вдавалися гетьмани, козацька
старшина, аби відстояти
суверенітет Козацької держави

***Мета:** охарактеризувати адміністративно-територіальний поділ та освоєння запорозьких земель Нової (Підпільненської) Січі в другій половині 18 ст.; визначити причини та наслідки ліквідації Запорізької Січі; проаналізувати процес заселення Південної України; розвивати увагу, пам'ять, мислення, вміння аналізувати та робити висновки, навички роботи з історичними картами та документами; виховувати зацікавленість до вивчення історії Батьківщини.*

«Цар, бажаючи помститися Мазені, проти якого опублікував грізний маніфест, наказав Меншикову негайно атакувати його столицю, поки шведи не прибули на допомогу. Меншиков напав на неї 3 листопада і взяв. Потім віддав наказ замучити всіх незалежно від віку і статі, а після нелюдської різанини силою вивів жінок, які ще залишалися живі [...] Він забрав звідти важкі гармати, а було їх близько сорока. Так само по-варварськи розорив і спалив все місто та млини».

Чортомлицька Січ
1652 – 1709

У 1709 р. козаки заснували *Кам'янську Січ* на землях, що були близькими до володінь кримського хана Девлет-Герая.

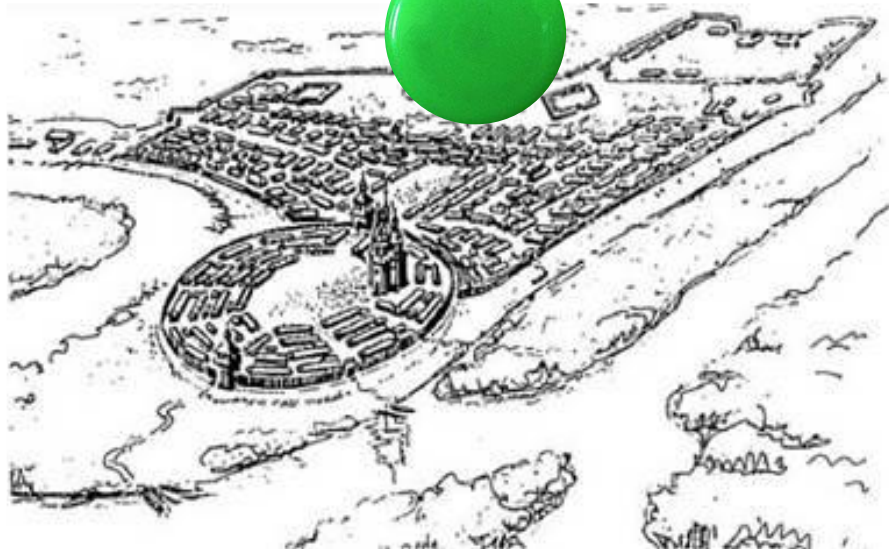
Кримський хан за згодою турецького султана призначив їм інше місце для облаштування Січі – неподалік **Олешок** (нині м. Цюрюпинськ, Херсонської області). Так у *1711 р.* постала *Олешківська Січ*.

У квітні *1734 р.* понад 30 тис. запорожців на чолі з отаманом *Іваном Білицьким* повернулися на Запоріжжя й за 7 км від колишньої Чортомлицької Січі заклали **Нову Січ**, яку пізніше стали називати **Підпільненською**.

*Нова
(Підпільненська)
Січ
1734 – 1775*

Козацький зимівник

4 червня 1775 р. війська генерала П. Текелія раптово оточили Січ-столицю та зажадали її капітуляції. Від *25 травня до 8 червня 1775 р.* російська армія повністю захопила запорізькі землі.

Російсько-турецька
війна 1768 – 1774 рр.
закінчилася підписанням
Кючук-Кайнарджійського
мирного договору. Росія
отримала вихід до Чорного
моря, а Кримське ханство
фактично опинилося в
залежності від російської
імперії.

Articolo
della Perpetua Pace tra l'Imperio di Tutte le Russie e
la Porta Ottomanna conchiuſa nel Campo aperto la Villa
di Giudeo Gaiunaggi a quattro bore della Città di Alessria.
In Nome d'Iddio Onnipotente.

D'ambale Delligeranti Parti del Imperio
di Tutte le Russie e della Porta Ottomanna
i Sovrani ed Autoocratori, avendo la vicende
vole brama ed inclinazione per la terminazione
della presente tra gli vicendevoli Imperj conti
nuata Guerra e per il ristabilimento della Pace
col mezzo di Plenipotenziati da ambale parti
confidenti persone, effettivamente hanno com
missi Plenipotenziati per l'accordo stabilimento
conchiuſione e sottoscrizione del Trattato di
Pace fra gli vicendevoli detti Imperj
Sua Maestà Imperiale di Tutte le Russie
il Conte Pietro de Rumianzof, Seneca la Feld
Maresciallo Comandante il Suo Esercito,
della Piccola Russia Governatore Generale
Presidente del Collegio della Accademia di
e degli Ordini di Santo Spirito Andrea
di San Giorgio di Sant Alessandro Nikki
e di San Anna Cavaliere e Sua Altezza
Maestà il Supremo Vizeir della Sublida

Кючук-Кайнарджийский мирный договор 10 июля 1774 года.
Первый лист. Подлинник.
(Архив внешней политики России).

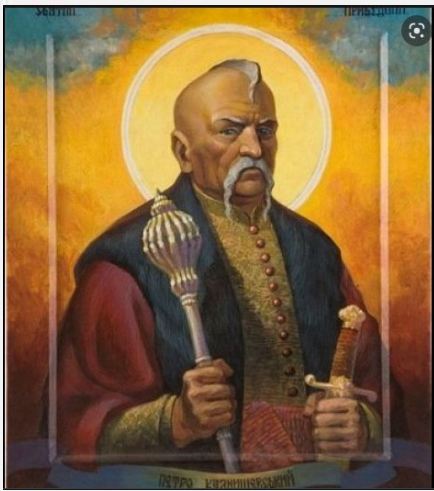
Sottoscrizione e sigilli loro, quello del
Feld Maresciallo in Lingua Russa e
Italiana e quello del Supremo Vizeir
in Lingua Turca ed Italiana, come
anche i Plenipoteri a essi dati dai So
vrani loro saranno anche dalle soprann
tornate persone mandate al Feld Maresciallo
dalla Parte della Sublida Porta vicende
volmente scambiati tra cinque giorni
dopo la sottoscrizione di questo e anzi
più presto se quello si può comodando
a loro ricevere quelle del Feld Maresciallo
Conte Rumianzof subito dopo quelle simili
ricevute del Supremo presenteranno.
Nel Campo aperto la Villa Gaiunaggi
agli 10 di Luglio, l'anno 1774.

Кючук-Кайнарджийский мирный договор 10 июля 1774 года.
Последний лист с стуровой печатью. Подлинник.
(Архив внешней политики России).

(указание написанием дословно)
русский язык: "подлинник"
українсько-кайнарджійський мирний договір 10 июля 1774 года

Гетьман	Способи боротьби
І. Скоропадський	Сформував Решетилівські статті 1709 р. Виступав проти створення Малоросійської колегії
П. Полуботок	Об'єднав навколо себе ту козацьку старшину, що чинила опір наступу царської влади; Гальмування інкорпораційної реформи восени 1722 року за відсутності Петра І. Скасування через Сенат постанов Вельямінова.
Д. Апостол	Подав Петру І чолобитні з проханням розширити автономію Війська Запорозького. Поновлення 1727 р. гетьманства в Україні, що на деякий час послабило наступ царату на Українську державу.

Петро Іванович Калнишевський, Святий Праведний Петро́ Калнише́вський — кошовий отаман Війська Запорозького Низового, видатний український державний, культурний та релігійний діяч. Кавалер Ордену Андрія Первозванного. Політичний в'язень Російської імперії.

4 червня 1775 р., за наказом імператриці Катерини II Запорізька Січ була зайнята російськими військами. На другий день, за розпорядженням царського генерала Текелі з січових сховищ забрали і вивезли боєприпаси, козацькі клейноди, матеріальні цінності й архів запорізької військової канцелярії. Кошового отамана Петра Калнишевського, військового писаря Івана Глобу і військового суддю Павла Головатого було арештовано в наметі Текелі і закуто в кайдани. 10 червня 1776 р. згідно з указом Катерини II за № 1419 останній кошовий П.Калнишевський під охороною 7 конвоїрів був відправлений на довічне заслання у Соловецький монастир «за віроломне буйство та розорення російських підданих».

Останній кошовий отаман запорізьких козаків провів чверть століття в нелюдських умовах, він був по суті живцем замурований у кам'яному мішку. Лише тричі на рік – на Пасху, Преображення та Різдво – його виводили з келії.

У 1801 р. новим російським царем став Олександр II. Було оголошено загальну амністію, однак, 110-річний П.Калнишевський відмовився залишати монастир.

Помер П.Калнишевський на 113 році життя 31 жовтня 1803 року.
Похований біля Свято-Преображенського собору Соловецького монастиря.

Домашнє завдання.

- Опрацювати § 32 пункти(1, 2, 3) підручника та конспект уроку.

